

NVE - Konesjonsavdelinga
v/ Bård Ottesen
Postboks 5091
Majorstua
0301 OSLO

Vår ref.: (nyttast ved korrespondanse)
201201947-10/344/TONMART

Dykkar ref.:
NVE 200805520-4 ki/baso

Bergen, 4. september 2012

SØKNAD OM LØYVE TIL BYGGING AV HETLEFLÅT KRAFTVERK I ETNE KOMMUNE - FRÅSEGN FRÅ HORDALAND FYLKESKOMMUNE

Vi viser til brev av 16. februar 2012 der NVE ber Hordaland fylkeskommune vurdere søknaden om konsesjon frå Hetleflåt Energi A/S. Etter avtale med NVE ble fristen utsett til 15 juni. Hordaland fylkeskommune sendte brev om krav til Undersøkelsesplikta etter § 9 i Kulturminnelova 15. mars 2012 og brev om at denne var oppfylt 10. august 2012. Vi ber om årsak for seint fråsegn i denne saka grunna ferieavvikling.

Hetleflåt Energi AS v/ Arne Hetleflåt og Egil Næsheim søker om kraftutbygging i Markhuselva, inkl. overføring av vestre grein i øvre del av vassdraget. Det er presentert to alternative utbyggingsforslag. Hovudalternativet (Alternativ A) vil nytte fallet frå kote 600 med kraftstasjon ved fjorden. Det andre alternativet (Alternativ B) vil få inntak på kote 425, med ei overføring frå kote 495.

Tabell som synar dei tekniske detaljane:

Prosjektdata	Alternativ A (kote 600)	Alternativ B (kote 425)
Installert effekt (MW)	1,75	1,43
Produksjon (GWh/år)	6,2	5,0
Nedbørsfelt (km ²)	1,54	1,91
Alminneleg lågvassføring (l/s)	9,8	11,5
5-persentil sommar (l/s)	13+18 = 31	33,21
5-persentil vinter (l/s)	4+6 = 10	11,7
Minstevassføring	9,8	11,5
Inntak (moh)	600	425
Avløp (moh)	2	2
Vassveg i nedgrave røyr (m)	2250	1275
Utbyggingspris (NOK/kWh)	2,80	3,10

Konsekvensar for biologisk mangfald, landskap, fisk og brukarinteresser.

Det planlagde tiltaket kan føre til medels negativ konsekvens for tema artsmangfald, medels negativ konsekvens for INON, liten til medels negativ konsekvens for naturtypar og liten negativ konsekvens for fisk.

Medels negativ konsekvens for artsmangfald skuldast eit medels variert karplanteflora og at det vart funne spor etter kvitryggspett som har status som nær truga på raudlista. Det var ikkje observert kvitryggspett eller andre truga eller sjeldne artar under synfaring. Det har tidlegare vore hubro og fjellvåk i område, men sidan det ikkje er observert sikre funn på fleire år reknar ein ikkje med at desse fins i området lenger.

Middels negativ konsekvens for INON skuldast tap av INON sone 1 og 2 på 7 km² og ein reduksjon av villmarksprega område på 2 km².

Liten negativ konsekvens for fisk skuldast at det er marginale forhold for anadrom fisk i vassdraget etter at flaumsikrands tiltak er gjennomført og at det ikkje finns gode gyteforhold.

Det er ikkje store friluftssinteresser i område d dei fleste merka turlypar går fr Markhus og utanom tiltaksområde.

Hordaland fylkeskommune har vurdert saka som regional sektorstyresmakt innan kulturminnevern.

Planlagt tiltak er ikkje i konflikt med kjende automatisk freda kulturminne eller nyare tids kulturminne. Konsekvensutgreiinga viser til at dei nmaste freda kulturminne er Trolljuv bru ved Rafdal og klebersteinsbrot på nordsida av Åkrafjord. Begge er i god avstand til tiltak. Det fins rydningsrysar og steingardar i nedre del av influensområdet samd ein lypestreng som er restaurert av tiltakshavar samt stuva asketrær i kulturlandskapet. Tiltaket fr ingen konsekvensar for desse minna. Miljutgreiinga for tema kulturminne er mangelfullt. Det er ikkje framlagt kart som viser plasseringa av dei ulike kulturminne som er omtalt.

Arkeolog ved Hordaland fylkeskommune har gjennomført ein synfaring av området 2. mai 2012 og konkludert med at det er ikkje naudsynt med arkeologisk registrering av området. Underskingsplikta etter § 9 i Kulturminnelova er oppfylt utan krav om arkeologisk registrering.

Samla vurdering

Fylkeskommunen sine ansvarsområde er knytt til forvaltning av vilt og innlandsfisk, kulturminne og friluftsliv. Dei vedtekne fylkespolitiske retningslinene leggjast til grunn for handsaming av søknader om konsesjon for små vasskraftverk samt Naturmangfaldloven §§ 8 – 12.

Hordaland fylkeskommune meiner at rapporten om biologisk mangfald gjev tilstrekkeleg informasjon til å vurdere dette tema jamfør naturmangfaldlova §8.

Det har vore fleire saker på høring og det er venta fleire søknadar i nær framtid i same område og det er viktig at desse blir sett i samanheng jamfør naturmangfaldlova §10. Skjer har ikkje lagt ved ein samla vurdering av landskap og biologisk mangfald i høve til andre utbyggingar i same område. Dette er ein svakheit med tanke på å vurdere den samla belastning i høve til villmarksprega område og biologisk mangfald.

Dei mest relevante vurderingane i høve til retningslinjene i *Fylkesdelplan for små vasskraftverk i Hordaland 2009-2021* er retningslinjene R3 om fjordlandskap og R4 om sårbart høgfjell. Her er Hetleflåt kraftverk vurdert som å ha høg verdi og å vere i område med sårbart høgfjell. Hetleflåt kraftverk skal byggjast på sørsida av Åkrafjorden som er verdisett til fjordlandskap klasse B som vil seie lokal stor verdi.

Fr fylkesdelplan for små vasskraftverk er område omtalt som ”**Matre-Åkrafjorden delområde** har stort potensial for småkraft. På nordsida av Åkrafjorden er det fleire område med urørt preg. Utbygging i desse områda kan føre til redusert omfang av inngrepsfrie natur som går fr fjord til fjell i fylket. Utbygging på sørsida av Åkrafjorden kan føre til reduksjon i omfang av villmarksområde i Etnefjella. Området har fleire potensielt verdifulle bekkekløfter som må undersøkjast nærare ved nye utbyggingsplanar.”

Retningslinje R3 seier ein skal vere *restriktiv* med å byggje i urørt fjorlandskap og *restriktiv* med utbygging som fjernar eksponerte fossar eller reduserar opplevingsverdien i landskapet. Markhuselva framstår som lite synleg i landskapet og dei avbøtande tiltaka vurderast som tilstrekkeleg til å oppretthalde landskapskarakteren i området.

Retningslinje R4 seier at i sårbart høgfjell av stor verdi skal ein vere *restriktiv* med vasskraftanlegg som fører til varige sr i naturen. Ved å gå for alternativ B (kote 425) fall mindre av INON område bort, men ein får mindre restvassføring og produksjon enn for alternativ A. Både OED sin *Retninglinjer for små vasskraftverk* og vr eigen *Fylkesdelplan for små vasskraftverk i Hordaland 2009-2021* er begge restriktive til å gje løyve til utbygging som reduserar INON-område av høg verdi. Det er andre prosjekt i område som allereie har fått løyve, vore på høyring eller som kjem til å komme på høyring og NVE burde sendt desse sakene samla.

Konklusjon

Samla sett er det låg konfliktgrad knytt til Hetleflåt Kraftverk. Med unnatak av tap av INON, er alternativ A betre enn alternativ B. Med fleire prosjekt i same område er det viktig at NVE ser på den samla effekten av utbygging og tap av INON og biologisk mangfald. For Hetlaflt kraftverk vurderar Hordaland fylkeskommune at

nytt er større enn ulempa og rår til at det blir gjeve konsesjon for hovudalternativet (alternativ A). Sjølv anleggsarbeidet må gjerast utanom hekketid og støydempende tiltak må innførast.

Vi tek atterhald om at det likevel kan vera uregistrerte fornminne i planområdet. Dersom det i samband med gravearbeid kjem fram funn eller konstruksjonar, må arbeidet straks stansast og fylkeskonservatoren få melding for ei nærare gransking på staden, jf. Kulturminneloven § 8, 2. ledd. Vi ber om at dette vert gjort kjent for tiltakshavar.

Med venleg helsing

Gudrun Mathisen
Klima- og naturressurssjef

Tone Constance Martinessen
Sakshandsamar

Vedlegg: Fylkespolitiske retningslinjer for små vasskraftverk
Kopi: Kultur- og idrettsavdelinga ved Elizabeth Warren

Fylkespolitiske retningslinjer for små vasskraftverk

Søknadshandsaming

Dei fylkespolitiske retningslinjene er utarbeidd med heimel i plan- og bygningslova § 8-1 - §8-4 og skal gjerast gjeldande for planlegging og forvaltning på kommunalt, fylkeskommunalt og regionalt statleg nivå i Hordaland.

Tolkinga av konflikhtar og i kva grad eit tiltak er i tråd med omsyn i planen, ligg til fylkesutvalet.

Overordna rammer		Referanse
R1	Hordaland er positiv til bygging av små vasskraftverk der omsyn til miljø og andre arealinteresser er ivareteke. Verdiskaping for samfunnet skal også vurderast.	
R2	I verna område er verneføresegnene styrande for kva inngrep som vert akseptert. I verna vassdrag kan konsesjon for kraftverk opp til 1MW og opprusting av eksisterande anlegg vurderast om tiltaket ikkje svekker verneverdiane i området.	Kapittel 4
Rammer for utbygging		
R3	Fjordlandskap: - I urørte fjordlandskap skal ein vere <i>svært restriktiv</i> med kraftutbygging som reduserer det urørte preget i landskapet. - I fjordlandskap av stor verdi skal ein vere <i>restriktiv</i> med inngrep som fjernar eksponerte fossar og vassdrag eller reduserer heilskapen i landskapet. Ein skal legge vekt på at terrenginngrep, vegar, røyrgrater mm. ikkje fører til varige sår som reduserer opplevingsverdien i landskapet. Ved inngrep i eksponerte fossar og elvestrekningar skal det stillast krav til minstevassføring som opprettheld landskapskarakteren og opplevingsverdien.	Kapittel 3.1.2 Verdikart fjordlandskap
R4	Sårbart høgfjell: - I sårbart høgfjell av stor verdi skal ein vere <i>restriktiv</i> med vasskraftanlegg som fører til varige sår i naturen. Avbøtande tiltak: Tunneldrift og veglaus utbygging kan redusere konfliktgraden. - I andre område med sårbart høgfjell bør ein <i>vise varsemd</i> med løyve til ny kraftutbygging, spesielt i eksponerte område mot viktige reiselivsområde og verdifulle friluftsområde.	Kapittel 3.1.1 Verdikart sårbart høgfjell
R5	Biologisk mangfald: - Ein skal <i>vise varsemd</i> med å gje løyve til utbygging av små vasskraftverk som kan føre til skade på artar som er "kritisk truga" (CR), "sterkt truga (EN)" eller "sårbar (VU)" på den norske raudlista. - For vatn med hekkande lom skal ein <i>ikkje gje løyve</i> til reguleringar som inneber endra vasstand eller endra svingingar i høve til dagens situasjon. - For elver som fungerer som hekkeområde for vintererle eller fossefall må det setjast krav om naudsynt minstevassføring. For vintererle er det også viktig å halde skogen langs elva intakt. For fossefall kan oppsetting av eigne reirkasser vere eit avbøtande tiltak der trygge reirplassar forsvinn. - Etablering av røyrgate og anleggsveg må ikkje føre til vesentleg inngrep i naturtypar av stor verdi. - Ein bør som hovudsak unngå tiltak som skaper barrierar som fører til splitting av leveområde for villrein.	Kapittel 3.2 Verdikart biologisk mangfald Norsk raudliste, naturtypar og førekomstar av artar: www.naturbase.no www.miljostatus.no Fylkesmannen i Hordaland Direktoratet for naturforvaltning
R6	Fisk: - I nasjonale laksevassdrag skal ein <i>ikkje gje løyve</i> til bygging av kraftverk på lakseførande strekning, dersom det fører til negativ innverknad på bestanden. Ein må <i>vise varsemd</i> ved utbygging oppstraums lakseførande strekning, og utbygging krev særskilte tryggleikstiltak for å redusere risiko for skade på laksestammen. - I lakseførande elver bør ein <i>ikkje gje løyve</i> til bygging av kraftverk på lakseførande strekning, og ein må <i>vise varsemd</i> ved utbygging oppstraums lakseførande strekning. - For elvestrekningar med sjøaure eller storaure skal ein <i>ikkje gje løyve til</i> vesentlege vasstandsreduksjonar. Der det er store fiskeinteresser skal ikkje tilhøva for fiske reduserast. For kraftverksutbygging oppstraums aktuell elvestrekning for fisk skal det vurderast om automatisk forbisleppingsventil skal monterast. Løyve til utbygging i mindre viktige område for sjøaure og storaure føreset auka og differensiert minstevassføring, ekstra høg minstevassføring i gytevandringstida og sikre inntaksordningar for å unngå tap av fisk i turbin.	Kapittel 3.4 og 4 Verdikart fisk Direktoratet for naturforvaltning Fylkesmannen i Hordaland

	4. Gyteområde for innlandsfisk må ikkje reduserast i eit slikt omfang at det er til trugsel for bestanden eller gjev vesentleg negativ innverknad for fiske.	
R7	Friluftsliv 1. Ein bør <i>vise varsemd</i> ved utforming av ny vasskraftutbygging, slik at tiltaka ikkje reduserar opplevingskvalitetane i friluftsområde med stor verdi. Gjennom konkret utforming skal ein søkje å gjere tiltaket til ein positiv ressurs for friluftslivet.	<i>Kapittel 3.6</i> <i>Verdikart friluftsliv</i> Hordaland fylkeskommune
R8	Kulturminne 1. I område med direkte tilknytning til verneverdige kulturminne og kulturmiljø skal ein <i>vise varsemd</i> med løyve til ny vasskraftutbygging.	<i>Kapittel 3.5</i> Hordaland fylkeskommune
R9	Reiseliv 1. I område med stor verdi for reiselivet der tiltaket vil redusere opplevingskvalitetane skal ein <i>vise varsemd</i> med løyve til ny vasskraftutbygging. Gjennom konkret utforming skal ein søkje å gjere tiltaket til ein positiv ressurs for reiselivet.	<i>Kapittel 3.7</i> Hordaland fylkeskommune
R10	Alternativ bruk av eventuelle tunnelmassar skal vurderast framfor tippar i terrenget.	
<i>Søknadsfase</i>		
R11	For små vasskraftverk i Hordaland gjeld følgjande krav for konsesjonssøknader samt søknader som har fått konsesjonsfritak og skal til kommunal handsaming ¹⁾ : 1. Alle søknader skal som minstemål følgje mal frå NVE for småkraftverksøknader. 2. Oversiktskart som syner eksisterande kraftverk i området og område med særskilt vern skal vere del av søknaden. 3. Kart med innteikna kraftverk, inntaksdam, vassveg, tilkomstvegar, anleggsvegar, kraftliner, tipper og andre arealinngrep som er naudsynt for å gjennomføre utbygginga skal vere del av søknaden. 4. For tiltak som kan ha influens på område med særskilt vern må konsesjonssøknaden ha særleg grundig omtale av verneverdiar og verknader for desse. 5. I område der utbygging kan føre med seg skade på natur- og artstypar av stor verdi eller område med potensial for slike, skal dette kartleggjast. 6. Konsesjonssøknad skal innehalde fotoillustrasjon som viser nærverknad og fjernverknad av inngrep med varierende vassføring. 7. Som del av søknadsprosessen må fylkeskommunen som kulturminnestyresmakt kontaktast for oppfyljing av undersøkingsplikta etter kulturminnelova. Eventuell felles synfaring og pålegg om arkeologiske undersøkingar må vere oppfylt innan fylkeskommunen skal ta stilling til saka. 8. Som del av søknadsprosessen må planstatus i høve til kommuneplan avklarast. ¹⁾ Punkt 4, 5 og 6 gjeld ikkje for søknader som har fått konsesjonsfritak.	NVE NVE Atlas <i>Kapittel 4</i> Fylkesmannen i Hordaland Hordaland fylkeskommune Kommunen